

بیان قرآن

خلاصه
تفسیر
سوره
مجادله

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی)

KHAMENEI.IR

بسم الله الرحمن الرحيم

رهبر معظم انقلاب اسلامی از دوران پیش از انقلاب و در جریان مبارزات علیه طاغوت از برپاکنندگان و مدرسین تفسیر قرآن کریم بوده‌اند. ایشان بعد از پیروزی انقلاب هم جلسات تفسیری را به شکلی کوتاه‌تر برگزار کرده‌اند. تفسیر سوره‌ی «مجادله» در هفت جلسه در سال ۱۳۶۱ ایراد شده است که پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR در این کتابچه خلاصه‌ی این جلسات را مرور می‌کند.

جلسه اول | آیات ۱-۴

نحوه مبارزه اسلام با سنت‌های غلط

— علت انتخاب جزء ۲۸ برای تفسیر

۱ | مدنی بودن سوره‌ها و نزدیکی به فضای بعد از تشکیل

حکومت اسلامی مثل زمان کنونی ما

۲ | کمتر کار شدن این جزء و امثال آن

روش تفسیر

معنای آیات با توضیح اجمالی و بدون بحث‌های فلسفی و فقهی و مانند اینها بیان می‌شود. به عبارت دیگر ترجمه‌ای است که در کنارش یک مقدار توضیح هم وجود دارد.

معرفی اجمالی سوره

این سوره ضمن اینکه چند مسئله‌ی جزئی را که هر کدام نشانه و سمبل یک مسئله‌ی کلی هستند بیان میکند، به مسائل کلی جامعه‌ی اسلامی هم یک نظری می‌کند.

شان نزول آیه اول

- سالهای اول هجرت، مردی با همسرش اختلاف پیدا میکند و زن را زهار میکند و طبق سنت جاهلیت تا ابد به هم حرام میشدند. هر دو پیشیمان شدند. زن آمد پیش پیغمبر و گفت: «شوهرم یک چنین کاری با من انجام داده.» پیغمبر گفتند این شوهر به تو حرام شده است.
- زن به خدا پناه برد و شکایت کرد که بچه‌های صغیری دارم. پس از این قضیه آیات سوره مجادله نازل شد، ابتدا با استدلال زهار را رد میکند و بعد با این سنتی که ریشه‌دار است مبارزه میکند و برای انجام‌دهنده‌ی آن کفاره تعیین میکند.

حضور خدا و رهبری در حوادث جامعه

خدا و رهبری اسلامی در هر مسئله‌ای از مردم، حاضر و ناظر است؛ رهبری اسلامی: اولاً باید حاضر و ناظر باشد؛ ثانیاً باید متکی به قرآن پاسخ مسائل را بدهد. یا متکی به یک آیه بخصوص یا متکی به روح و کلیات قرآن باشد.

سه نحوه‌ی برخورد جامعه انقلابی در برابر سنت‌های پیشین:

الف) برخورد حذفی:

جامعه‌ی انقلابی یک داس در دست بگیرد و تمام سنت‌های درست و غلط جامعه را ریشه‌کن کند.

ب) برخورد انفعالی:

یک حرکت، حرکت حساس نبودن روی سنت‌های جاهلی و ضدانقلابی و ارتجاعی است.

ج) برخورد منطقی:

اسلام حدّ وسط دارد؛ یعنی سنجیدن سنت‌ها. سنت‌های خوب را نگه داشتن و بدعایش را رد کردن. آنهایی را هم که رد میکند با استدلال و منطق و به صورتی که در دل مردم جا بیفتد و عمق پیدا نکند، رد میکند.

نگاه معقول اسلام به طلاق

- فرق بین ظهار و طلاق، منطقی بودن و معقول بودن احکام اسلام را نشان میدهد.
- در جاهلیت ناگهان مرد به زنش میگوید پشت تو مثل پشت مادر من است و تا ابد به هم حرام میشوند.
- در مسیحیت کاتولیک‌ها طلاق ندارند، زن و شوهر وقتی با هم ازدواج کردند، دیگر تا ابد باید با هم بسازند.
- جاهلیت آن روز با یک ظهار، طلاق همیشگی به وجود می‌آورد و جاهلیت امروز یک جاهلیت طلاق ندارد و یک جاهلیت طلاق آسان دارد. اسلام هیچ‌یک از این دو روش غیرمنطقی را قبول ندارد.
- اسلام میگوید، این دو نفر یک معامله‌ی انسانی با هم انجام دادند، بایستی به اینها اجازه داد که هرگاه نتوانند با هم زندگی کنند، این معامله را به هم بزنند. همچنین شرایط طلاق را خیلی دشوار قرار میدهد که وسیله‌ای برای هوس‌بازی نباشد.

جلسه دوم | آیات ۵-۷

حکیم دشمنی کنندگان با خدا و پیامبر ﷺ

معنای دشمنی کردن با خدا و رسول

- این آیه [سوره‌ی مجادله] دشمن خدا و رسول را نمیگوید، دشمنی کنندگان با خدا و رسول را میگوید. ماها خدا و پیغمبر را دوست داریم اما گاهی می بینید دشمنی میکنیم با خدا و رسول.
- دشمنی کردن به معنای مانع شدن از اینکه انسانها وارد حدود مرز الهی بشوند یا به معنای مانع شدن از اینکه معارف و احکام الهی در ذهن انسان یا عمل انسان نفوذ کند، است.

سرنوشت دشمنی‌کنندگان

- آن کسانی که با خدا و رسول دشمنی میکنند، سرنوشتشان سرکوب است یعنی به انزوا و ذلت کشانده شدن. این مسئله مخصوص آن زمان نیست، یک قانون را دارد میگوید.
- ای مردم تاریخ! بدانید آن کسانی که در مقابل جریان پیغمبر برخاستند و مقاومت کردند، ماندنی نیستند، نابودشدنی و ازبین‌رفتنی هستند.
- هرکسی که با روش زندگی‌ای که جریان اسلامی آورده، با احکام الهی، با مقررات الهی مخالفت میکند، نابود میشوند.

ویژگی دشمنی‌کنندگان

- اگر شما به کوچک‌ترین احکام الهی بی‌توجهی کردید، زیر پا گذاشتید، محادّه‌ی^(۱) با خدا و رسول است. البته کسی را که مثلاً بدون توجه یک فسق کوچکی میکند نمیگوییم؛ نه، آنها راه استغفار دارند.
- اگر کسی بدون [وجود] حجت و دلیل، یک وقتی از یک محدوده‌ی الهی خارج بشود، مشمول محادّه نیست. خدا میفرماید که اینها محادّه‌ی با خدا و رسول میکنند درحالی‌که آیات بیّنات آمده و برایشان حق و باطل روشن شده، جریانها را شناخته‌اند.

علت نام آوردن از رسول و اولی الامر در قرآن

● خلاصه تفسیر سوره مجادله ●

● معلوم است هرکسی با خدا دشمنی میکند، با رسول هم دشمنی میکند؛ خدا و رسول که دو جریان نیستند، یک جریانند.

● در موارد زیادی راه خدا راه نامشخصی است. خدا می‌آید در این آیه‌ی قرآن، راه خدا را مشخص میکند و میفهماند که راه خدا همانی است که پیغمبرش میگوید.

● بسیاری هستند که ادعا میکنند که طرفدار خدا و رسول هستند؛ لذا به همین دلیل یک جاهایی کلمه‌ی «اولوالامر» آمده: اطاعت خدا کنید، اطاعت پیغمبر کنید، اطاعت اولوالامر کنید؛ خب خدا و پیغمبر و اولوالامر که سه جریان نیستند، یک جریانند.

● این برای این است که اگر چنانچه یک وقتی پیغمبر در حیات ظاهری نیست، همه نیایند بگویند ما طرفدار پیغمبریم، هرکدام انقلاب و مکتب پیغمبر را به یک طرف بکشند. یک معیاری به نام «اولوالامر» وجود دارد.

● در همه‌ی انقلابها، کسانی هستند که به صورت فرصت طلبانه یک چیز کلی را برای خودشان مستمسک قرار میدهند، میگویند ما معتقد به این راه هستیم؛ مردم را به اشتباه می‌اندازند.

بایستی شاخص معین بشود. لذاست که در این انقلاب ما، شاخص وجود امام و خط امام است. هرکسی که در مقابل امام قرار بگیرد، باطل است، هرکسی که با امام باشد، حق است.

وجه ارتباط با آیات قبل

• آیات قبل یک حکم خانوادگی است، یک حکم کوچک است که اگر کسی ظهار بکند، باید کفاره بدهد؛ اگر کفاره نداد، این حدّ الهی است؛ به مناسبت آن، این حکم کلی دشمنی کنندگان با خدا و رسول را میگوید.

• این حاکی از این است که در نظر خدا، احکام کوچک و بزرگ فرقی نمیکنند. شما حکم کوچک را هم که انکار کردید، مثل اینکه حکم بزرگ را انکار کردید؛ در مقابل این هم که ایستادید، مثل اینکه در مقابل آن ایستادید؛ فرقی ندارد.

جلسه سوم | آیات ۸-۱۰

منافقین و توطئه‌ی نجواهای پنهانی

وجه ارتباط با آیات قبل

- تسلسل آیات این سوره و پیوستگی مطالب آن حاکی از این است که میان ادب فردی و ادب اجتماعی در اسلام و قرآن نوعی پیوستگی وجود دارد.
- شروع سوره با یک مسئله‌ی خانوادگی است، بلافاصله بعد از آن، حکم کسانی را که با خدا دشمنی میکنند، بیان کرده و بعد از آن، وارد بحث ادب اجتماعی میشود و آیات مربوط به نجوا بیان میشود. البته

• خلاصه تفسیر سوره مجادله •

این مسئله، یک بُعد اخلاقی دارد، یک بُعد سیاسی و هر دو در این آیه مورد نظر است.

— حکم نجوا و درگوشی صحبت کردن

• نجواکنندگان زمان پیامبر ﷺ به گناه و دشمنی و سرپیچی از فرمان پیغمبر نجوا میکردند.

• آنچه درگوشی میگفتند، گناه و اثم بود، چیزهایی بود که بین انسان و خدا گناه است، یا عدوان است، یا معصیت پیغمبر است.

• قرآن به اهل ایمان دستور میدهد که بر نیکویی و تقوا نجوا کنید.

• در زندگی ما اعمال بسیاری هستند که خود عمل به خودی خود هیچ حُکمی ندارد. اگر چنانچه نیت و سَمَت و محتوای عمل خوب باشد، این عمل میشود یک عمل خوب؛ اگر چنانچه نیت و سَمَت و محتوا بد باشد، میشود یک عمل بد.

• مثل پوشیدن لباس پاسداری، پوشیدن این لباس به معنای مبارزه‌ی خستگی‌ناپذیر با آن کسانی است که علیه انقلاب اسلامی کمر بسته‌اند و اقدام دارند میکنند. اگر این را از آن گرفتی، این لباس هیچ قیمتی ندارد.

— آسیب‌های درگوشی حرف زدن

• از لحاظ اخلاقی وقتی دو نفر پیچ پیچ میکنند، انسان احساس غریبگی

● خلاصه تفسیر سوره مجادله ●

می‌کند، گویی این دو نفر خودی هستند و دیگران هم غریبه هستند؛ گویی یک خبر بدی وجود دارد، از لحاظ اخلاقی یک عمل نگران‌کننده و غمگین‌کننده مؤمنین بود.

● یک بُعد سیاسی هم داشت که منافقین این کار را حساب شده انجام میدادند یعنی ارتباطات دشمنان اسلام را حتی در مجامع مسلمین آسان میکرد. عوامل نفوذی بین مسلمانها راه پیدا میکردند و مطالب پنهان را به همدیگر میگفتند.

● آیه قرآن نازل شد با این لحن تند و موجب شد که هم از جنبه اخلاقی، هم از جنبه سیاسی یک تأمینی برای مردم به وجود بیاید.

جلسه چهارم | آیه ۱۱

ادب معاشرت

— ارتباط با آیات قبل

- در این سوره ضمن بیان دستورات اخلاقی یک حقایق کلی از مفاهیم اسلامی در آن ذکر شده است.
- یک حکم کوچک در اسلام ولو یک ادب معاشرت معمولی، برمیگردد به یک مبنای کلی که در همه‌ی زندگی میتواند نقش داشته باشد. نمونه‌هایی را قبلاً به مناسبت آیات گفتیم، یک نمونه‌اش [هم] در این آیه است.

شان نزول آیه

در مسجد پیغمبر، یک گوشه‌ای بود که به آن میگفتند صُقه؛ یک خُرده بلندتر بود، آنجا پیغمبر می‌نشست و مسلمانها هم دُور پیغمبر مینشستند؛ عده‌ای که دیر رسیده بودند باید همین‌طور می‌ایستادند؛ آنهایی که نشسته بودند جمع‌تر نمیشدند که جا باز شود برای ایستاده‌ها.

اهمیت و نتایج ادب اخلاقی جادادن به دیگران در جلسات

- اینکه انسان در مجلس جا باز نکند که کسی بنشیند، به خودی خود یک کار خیلی مهمی نیست که یک آیه‌ی قرآن درباره‌اش بیاید، اما اولاً یک ادب معاشرتی است، ثانیاً اگر ما این ادب را مراعات نکردیم، حاکی از این است که ما آدمهای خیلی خودپسندی هستیم.
- اگر برای برادران جای نشستن باز کنید، خدا هم برای شما جا باز خواهد کرد، یعنی گستردگی و گشادگی در امور شما پیش خواهد آمد.
- اول جایی که برای شما باز میکند، جایی در دل آن برادر برای شما باز میکند. این مهربانی و این ممنون بودن را دست‌کم نگیرید. رمز اصلی پیشرفت یک جمع این است که دل‌های آنها با همدیگر مرتبط باشد.
- همچنین خدای متعال در جامعه هم برای او میدان واسعی برای اقدام و کار باز خواهد کرد.
- سپس خداوند در بهشت هم به او جا خواهد داد.

تأثیر خصلتهای اخلاقی

- خصلتهای اخلاقی در روح انسان وقتی به وجود آمد، همه جا اثر میبخشد. اگر یک خصلت اخلاقی خوب در شما باشد، این همه جا ظاهر میشود؛ اگر یک خصلت اخلاقی بد در شما باشد، نیز همه جا ظاهر میشود.
- اگر کسی در مقابله‌ی با دشمن خدا احساس ضعف بکند، این [ضعف]، هم آن وقتی که دارد حمله میکند ظاهر میشود، هم آن وقتی که در سنگر نشسته ظاهر میشود، هم آن وقتی که یک هیئت سیاسی می‌آید و دارد با آدم صحبت میکند ظاهر میشود؛ در همه‌ی مراحل زندگی این احساس ضعف در مقابل دشمن ظاهر میشود.

جلسه پنجم آیات ۱۲-۱۳

مبارزه قرآن با تصورات جاهلانه

شان نزول آیه

- رسول اکرم وقتی که در مسجد یا منزل نشسته بودند، بعضیها می آمدند و در میان جمعیت با پیغمبر درگوشی صحبت میکردند.
- هم آن آدمی که کار محرمانه ای داشت می آمد، و هم آن آدمی که هیچ کار محرمانه ای نداشت و فقط می آمد خودی نشان بدهد؛ هر دو جور آدم می آمدند. پیغمبر جلوی اینها را باید بگیرد. لذا این آیه ی شریفه ۱۲ سوره ی مجادله نازل شد.

شرط صدقه دادن برای صحبت با پیغمبر

- گفته شده که ای مؤمنین! اگر خواستید با پیغمبر دم‌گوشی صحبت کنید، قبلش بروید صدقه بدهید.
- این آیه مسلمانها را وادار به تفکر و رجوع به وجدان خودشان میکند، به وسیله صدقه دادن که در صدقه دادن قصد قربت کردن شرط و قید است.
- با این تدبیر، آن کسانی که واقعاً کار واجبی با پیغمبر دارند و کارشان نزدیک‌کننده به خدا است میتوانند بیایند با پیغمبر حرف بزنند، اما آنهایی که کار واجبی ندارند دیگر نمی‌آیند حرف بزنند.
- البته آخر آیه میگوید اگر کار واجبی با پیغمبر داری، پول هم نداری صدقه بدهی، برو بدون صدقه این حرف را دم‌گوش پیغمبر بزن؛ خدا بخشنده و مهربان است.

منسوخ شدن حکم صدقه دادن برای صحبت با پیغمبر

- پس از نزول این آیه، جز امیرالمؤمنین هیچ‌کس به این حکم عمل نکرد و دور پیامبر خلوت شد. وقتی که خلوت شد، آیه نسخ شد؛ چون آن تکان وجدانی و آن تنبّهی که لازم بود به مسلمانها و دُوروبری‌های پیغمبر داده بشود، با این آیه داده شد.
- نسخ یعنی حکم تا وقتی لازم است که مسلمانها به آن حکم احتیاج دارند؛ وقتی احتیاج نبود، حکم را خدای متعال برمی‌دارد. به این می‌گویند نسخ.

تنبه انسانها با آمدن حکم صدقه و نسخ آن

• بعضی خیال میکنند برای اینکه برای خودشان شخصیتی درست کنند، یک آدمی را که در جامعه شخصیت و عنوانی دارد، این را پیدا کنند، با او جلوی جمعیت نجوا کنند، برای اینکه خودش را در نظر دیگران وجهه بدهد. اینها تصورات جاهلانه و طاغوتی است.

• همه‌ی کارهای طاغوتی مال طاغوتها نیست؛ بعضی از کارهای طاغوتی مال محکومان طاغوتها است. تعظیم کردن در مقابل یک آدم طاغوت، یک عمل طاغوتی است؛ و کسانی در مقابل طاغوت تعظیم میکنند که محکوم طواغیتند.

• این [آیه] آمد و خدای متعال بیدار کرد اینها را که نخواهید بروید با دم گوش پیغمبر صحبت کردن، برای خودتان شخصیت درست کنید.

• آن وقت برمیگرداند انسانها را به آن ارزشهای اصیل مسلمان که اینها باشد: اقامه‌ی صلات، ایتاء زکات، اطاعت از خدا، اطاعت از رسول.

جلسه ششم | آیات ۱۴-۱۹

منافقین، جریان هم‌گام و هم‌جهت با کفار

ارتباط با آیات قبل

در آیه‌ی قبل به یک حالت ضعیفی از پایه‌های ریا و نفاق در انسان اشاره شده، کسانی که میخواستند وانمود کنند به پیغمبر و انگیزهی آنها خودخواهانه بود نه خداپرستانه. این یک چیز بسیار ظریفی از دوگانگی باطن و ظاهر یعنی نفاق است. لذا در این آیات وارد مسئله‌ی منافقین شده است.

ارتباط مستحکم منافقین با دشمنان

- در آیه ۱۴ سوره مجادله خداوند میفرماید: ای پیغمبر! آیا نمینگری به آن منافقینی که رابطه‌ی دوستانه یا ارتباط و لائی برقرار کردند با قومی که خدا آنها را مورد غضب و خشم خودش قرار میدهد.
- منافقین وضعشان این جور بود که با یهود یا با کفار روابط مستحکمی داشتند، با اینکه تظاهر به اسلام میکردند.
- رابطه‌ی با کفار اگر یک رابطه‌ی معمولی و رابطه‌ی انسانی باشد، مورد مذمت نیست؛ آنچه مورد مذمت است، آن رابطه‌ی مستحکم ولایتی است، یعنی هم پیمان بودن، هم گام بودن و هم جهت بودن.

نگاه جریان‌ی به نفاق

- منافق و منافقین را یک شخص، یا یک جمع نگیرید؛ یک جریان بگیرید. جریان نفاق، جریان پیوستگی و وابستگی به کفر و الحاد و مانند اینها است.
- همین حکامی که در منطقه هستند - بعضی از حکام خلیج فارس و شرق آسیا، ارتباطات مستحکمی با آمریکا دارند - مصداق کامل آیه ۱۴ سوره مجادله هستند و مشمول تمام احکام این آیات میشوند.
- در آخر همین آیات خدای متعال میفرماید: كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي؛ منافقین هیچ غلطی نمیتوانند بکنند. ارتباط هم پیدا میکنند

• خلاصه تفسیر سوره مجادله •

با آمریکا و با صهیونیست‌ها و با دشمنان خدا؛ اما خدا جزو سنت‌های آفرینش قرار داده است که غلبه با اینها نیست؛ جریان نبوت‌ها و توحید غلبه پیدا میکند.

موقعیت منافقین در جامعه

- منافقین نه جزو مسلمانها هستند، تا اینکه مشمول خیرات معنوی و ظاهری و باطنی مؤمنین و مسلمین بشوند، نه جزو آن کفارند تا از آنها حمایت بکنند.
- تا وقتی که کفار به اینها احتیاج دارند و منافعشان را صد درصد تأمین میکنند، با آنها کار دارند. این نشان دهنده‌ی نهایت بدبختی منافقین است. مثل شاه، آن وقتی که نتوانست منافع آمریکایی‌ها را تأمین کند، از او حمایتی نکردند.

گناه منافقین

- حکومت اسلامی معنایش این نیست که هیچ کس گناه نمیکند یا گمراه نمیشود، بلکه روال حرکت کلی انسانها در آن جامعه به سوی حق است. آن وقت منافقین در سایه نفاق، بزور دست افراد بی‌خبر و ساده را میگیرند و برمیگردانند.
- گناه کسانی که بازیچه‌ی منافقان و دورویان و گروه‌های فاسد و

• خلاصه تفسیر سوره مجادله •

مُضِل قرار میگیرند، نیندیشیدن است. از نیندیشیدنِ اینها استفاده میکنند آن منافقان.

— عاقبت منافقین

• خدا برای منافقین عذاب سختی را آماده کرده است که سخت‌ترینش در آخرت است اما در این دنیا هم عذابهای سختی منتظر آنها است.

• از جمله‌ی عذابها همین حالت تذبذب و بیچارگی است، خدا ذلّت را برای اینها در دنیا قرار داده، مرتّب مجبورند که خودشان را با اوضاع تطبیق بدهند، شاید بتوانند یک زندگی‌ای بکنند، یک نَفَسی بکشند.

• در دنیا عذاب بزرگ منافق افشاگری است. منافق از هیچ چیز بیشتر از افشاگری بدش نمی‌آید. هر کسی که علیه او افشاگری بکند، با او دشمن میشود.

جلسه هفتم | آیه ۲۰-۲۲

به طرف جبهه کفر کشانده نشوید

علت گرایش منافقین به جبهه کفر

- خدای متعال در آیه ی ۲۰ سوره مجادله، انگیزه ی نفاق را در انسان - چه مؤمنین و چه منافقین - از بین میبرد.
- علت نفاق منافق، این است که احساس میکند در جبهه ی کفر هم برای او چیزی وجود دارد؛ عزّت، قدرت، مال و انگیزه های شهوانی هست.
- مؤمنین هم گاهی اوقات، بر اثر وسوسه شیطان، به جبهه ی کفر متمایل میشوند؛ یعنی همان حالت نفاق و تذبذب در آنها هم به وجود می آید. در آنجا سرمایه ای می بینند که به آن سرمایه مجذوب میشوند.

بازداشتن منافقین از گرایش به کفار

- خدای متعال در این آیات میگوید به طرف جبهه کفر کشانده نشوید؛ آن کسانی که در جبهه‌ی کفر قرار دارند و با خدا و پیامبر در ستیزه هستند، خوارترین و ذلیل‌ترین موجودات عالمند.
- ذلت اینها به خاطر دوری از خدا است، به خاطر دشمنی با خدا و به خاطر این است که تمام قوانین و حرکت طبیعی عالم علیه آنها است؛ این را بدانید.
- امروز یکی از جریانهای کفر، صهیونیسم است؛ بدنام‌ترین گروه‌هایی هستند که در یک گوشه‌ای از دنیا سکونت کرده‌اند و همه آنها را غاصب میدانند؛ از این ذلت، چیزی بالاتر نیست.

معنای غلبه خدا و رسول

- یک معنا این است که پیغمبران عالم، از اول تا آخر، همه پیروز شدند. برای خاطر اینکه اندیشه و تفکری که آنها میخواستند بر بشریت حکم فرما بشود شد. مثل حضرت یحیی و زکریا و عیسی که به ظاهر شکست خوردند اما در معنا پیروزند.
- معنای دیگر آن است که خدا میگوید هر جا مردمی متمسک به خدا و نبوتها و انبیاء الله بشوند، اینها پیروز میشوند؛ نه [اینکه] در درازمدت پیروز میشوند، [بلکه] همین حالا پیروز میشوند؛ مثل داود و سلیمان و ابراهیم و بسیاری از پیغمبران دیگر.
- هر جامعه‌ای، هر فردی، هر حکومتی و هر ملتی که با خدا و رسول

• خلاصه تفسیر سوره مجادله •

باشد و احکام خدا و رسول را مورد عمل قرار بدهد و دنبال حاکمیت خدا و رسول باشد غلبه خواهد کرد؛ این دو معنا با هم منافاتی ندارند.

— گرایش نداشتن مؤمنان به کفار

• منافقین با کفار رابطه برقرار میکردند؛ بین خودشان و کفار، ولایت و پیوند ایجاد میکردند اما مؤمنین خالص بعکس هستند؛ به کفار، هرکه باشد، پشت میکنند و رابطه شان را با او قطع میکنند؛ ولو پدر و پسر و قوم و خویششان باشد.

• ممکن نیست که کسی مؤمن به خدا و روز جزا باشد و با کافرها دوست باشد و آنها را دوست بدارد. البته کافری که ضرری به اسلام و جمهوری اسلامی نمیزند، دوستی آدم با او مانعی ندارد.

• اگر کسانی که با آمریکا و با انواع و اقسام نمودهای کفر، رابطه‌های دوستانه و صمیمانه بر ضدّ مسلمین برقرار میکنند، ادّعا کنند که ما مسلمانیم، آیه‌ی ۲۲ سوره مجادله، میگوید اینها دروغ میگویند، زیرا معنی ندارد که انسان، مؤمن به خدا و روز قیامت باشد، [اما] با دشمنان خدا این جور گرم و صمیمی باشد.

حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای:

«در سوره‌ی مجادله ضمن این‌که دستورات اخلاقی و آداب برخورد مسلمانها با هم مورد تکیه قرار گرفته یک حقایق کلی هم از مفاهیم اسلامی و فرهنگ اسلامی در آن ذکر شده و این نشان می‌دهد که یک پیوندی بین احکام جزئی و احکام کلی در اسلام هست و اینها مکمل هم هستند، اینها از یک روح سرچشمه میگیرند و یک حکم کوچکی که در اسلام هست ولو یک ادب معاشرت معمولی باشد، برمیگردد به یک مبنای کلی و مهمی که آن در همه‌ی زندگی انسان میتواند نقش داشته باشد.»

آنچه در این کتابچه می‌خوانید خلاصه‌ای از نکات مهم و کلیدی مباحث رهبر انقلاب اسلامی در تفسیر سوره‌ی مجادله است که طی هفت جلسه در سال ۶۱ بیان شده است.



مؤسسه پژوهشی فرهنگی



دفتر مطبوعاتی حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای